

Дух Федора Кричевського у творах сучасників

Чи можна було уявити, що навіть у XXI столітті творча спадщина Федора Кричевського знову й знову надихатиме молоде покоління художників України? Незважаючи на швидкий і строкатий розвиток сучасного мистецтва, процес загальної глобалізації, під час якої стираються рамки національних культур, молодь не забуває про українських майстрів світового рівня, зокрема продовжує захоплюватися неперевершеним живописним талантом Федора Кричевського, його самовідданістю, з якою він творив свої полотна.

Виставка “Федір Кричевський та послідовники”, що свого часу відбулася у Національній спілці художників України за участі близько 40 студентів та аспірантів-стажистів НАОМА, яскраво засвідчила шанобливе ставлення молоді до творчості видатного митця. Його немає поміж нами уже понад 50 років, але він усе ще, як і раніше, навчає живописних прийомів. Свого часу він давав поради у своїй майстерні Т. Яблонській, В. Пузиркову, Л. Морозовій, Г. Меліхову та багатьом іншим. Усі вони вийшли з одних стін, потім пішли різними шляхами, і ніхто з них не став “малиньким кричевським” чи низькопрофільним ремісником-живописцем. Усіх цих художників поєднує одне — загальне визнання.

Для нинішніх студентів відкривається ще більше можливостей, ніж для безпосередніх учнів майстра. Вони мають змогу аналізувати твори не лише самого Федора Кричевського, а й його учнів, досліджувати його творчий метод, який і до цього часу певною мірою лишається таємницею, яку ніби й розгадали, але ніхто не може до кінця пояснити.

Реалізм... З телеекранів періодично лунають тези про те, що він зник, що його подальшого розвитку ніхто не бачить. Важко погодитися з такими надуманими твердженнями, згадавши виставку “Федір Кричевський та послідовники”. Рідко коли проводяться паралельно виставки учнів і послідовників визначного художника, особливо на теренах України. Подія такого рівня стала надзвичайно цікавою для мистецьких кіл і особливо інтригуючою для мистецтвознавців. Арт-критики мали змогу якнайкраще наочно простежити, у якому руслі розвивається українське класичне мистецтво, нащадками якого є студенти НАОМА. Твори студентів, що були представлені в експозиції, є найяскравішим прикладом сучасного реалістичного методу. Федір Кричевський через десятиліття навчає молодих художників перебувати у безнастанних творчих пошуках, тому жоден з авторів експонованих творів не схожий на іншого, кожен глибоко індивідуальний, зі своїм власним баченням світу, творчим обличчям.

На виставці, крім сюжетних експозицій, експонувалися портрети, пейзажні роботи студентів та аспірантів-стажистів академії, присвячені

Федору Кричевському. Особливою змістовністю образів вразили глядача портрети С. Скрипичина “Света”, Г. Попінової “Наталія Суховіт”, М. Бондаренко “Оксаночка”. У кожного з названих авторів своя манера письма. Якщо у першого — вільний широкий мазок, то у двох інших — він легкий, стриманий, фактура живопису з багатьма лесуваннями.

Душевною відкритістю вирізняється портрет Юлії Куратник. Це чи не один з найнеординарніших і найкращих автопортретів, представлених на виставці. Як і Федір Кричевський, авторка для підкреслення свого внутрішнього стану постала у незвичайному образі, але саме в ньому відчувається справжня Юлія, відкрита, без зайвого пафосу.

Надзвичайною душевною теплотою, так би мовити, кричевською, пройнятий натюрморт В. Стратюка “Глечики”. Тремтливу вібрацію світла передає Іван Вострих у “Натюрморті біля вікна”. А яку весняну свіжість повітря можна відчути у полотні Ольги Проценко “Верба”! Різні за темами, цікаві за художнім вирішенням роботи показали Ірина Ромашева — “Коло Вічності”, Андрій Дудченко — “Музики”, Семен Щербина — “1917. Дворянство”. Картина Володимира Михайлова “Зачарований весною” привернула увагу глядачів неординарною манерою виконання, яка зродилась у автора під враженням робіт Федора Кричевського періоду захоплення останнього мистецтвом модерну.

Не менш цікавим, ніж виставки послідовників майстра, був семінар, присвячений життю і творчості Федора Кричевського. Головним питанням, яке жваво обговорювалось, було питання творчого методу художника. Учасники семінару неодноразово відзначали експериментаторський талант Федора Кричевського, його неймовірну працездатність. Загалом про семінар можна сказати, що він відбувся на одному диханні, кожен із доповідачів говорив про потужну внутрішню силу художника, яка надихала його учнів, передавалася їм. Родзинкою заходу стали рідкісні фотографії з Федором Кричевським, його рідними та учнями під час їхніх поїздок у с. Шишаки Полтавської обл., а також фотографія з майстром 1947 року, коли він був уже засланий у м. Ірпінь.

Федір Кричевський помер у 1947 році в м. Ірпінь Київської області від недуг і, по суті, від голодної смерті. Та його дух — невмирущий, незламний — житиме й далі і надихатиме на творчість нові покоління, вчитиме їх через віки...

Іванна Хіцінська,

*студентка V курсу факультету теорії
та історії мистецтва НАОМА*